

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Εισαγωγή στη γλωσσική πολιτική

Διάλεξη 9α: Κατηγορίες Corpus Planning

Ελένη Καραντζόλα

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

9^Η ΔΙΑΛΕΞΗ

CORPUS PLANNING

2

KΑΤΗΓΟΡΙΕΣ CORPUS PLANNING

Σχετικά με τη γραφή

3

- Κοινωνίες με μακρά παράδοση γραφής, όπου η γραπτή μορφή μεταγράφει την καθομιλουμένη, π.χ. ελληνική, γαλλική κ.ά.
- Κοινωνίες με μακρά παράδοση γραφής, όπου η γραπτή μορφή δεν μεταγράφει την καθομιλουμένη, αλλά μια γλώσσα κύρους π.χ. η περίπτωση της αραβικής.
- Κοινωνίες όπου η γραφή εισήλθε πρόσφατα.
- Κοινωνίες προφορικής παράδοσης, χωρίς γραφή.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ CORPUS PLANNING

4

Ο γλωσσικός προγραμματισμός, όπως έχουμε δει, έχει απώτερες μη-γλωσσικές επιδιώξεις. Δεν εκπλήσσει ωστόσο που οι επιδιώξεις αυτές επηρεάζουν τη μορφή της γλώσσας, κατά τον προγραμματισμό επί της γλωσσικής ύλης.

Κατηγορίες (Cooper 1989)

1. *Εγγραφισμός* [graphization]
2. *Προτυποποίηση* [standardization]
3. *Εκσυγχρονισμός* [modernization]
4. *Ανανέωση* [renovation]

1. ΕΓΓΡΑΦΙΣΜΟΣ

Η επεξεργασία συστήματος γραφής για προφορικές γλώσσες είναι μια δραστηριότητα που απασχολεί χιλιάδες ανθρώπους.

Αρχές και κριτήρια για την καταλληλότητα των συστημάτων γραφής

(α) ψυχογλωσσικά ή τεχνικά: κατά πόσο το σύστημα γραφής είναι εύκολο στην εκμάθηση, εύκολο στην ανάγνωση, εύκολο στη γραφή, εύκολο να μεταφερθεί σε άλλη γλώσσα, εύκολο στην αναπαραγωγή με τις σύγχρονες μεθόδους εκτύπωσης

→ Ενδέχεται ένα κριτήριο να έρχεται σε σύγκρουση με κάποιο άλλο.

(β) κοινωνιογλωσσικά: επίδραση θρησκείας στην αποδοχή ή όχι ενός συστήματος γραφής, διάθεση μειονοτικής ομάδας διάκρισης από την πλειονοτική ομάδα ή ταύτισης με άλλη φαντασιακή κοινότητα κ.ο.κ.

2. ΠΡΟΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ

Κάθε ανθρώπινη διεπίδραση απαιτεί έναν βαθμό προτυποποίησης, δηλ. έναν βαθμό κοινών προσδοκιών και κατανόησης.

Κωδικοποίηση (γραπτοί κανόνες): σύνταξη λεξικού, γραμματικής, ορθογραφικού λεξικού κ.ο.κ.

- Συχνά η κανονικοποίηση έπεται της χρήσης, δηλ. συχνά οι αρχές αναγνωρίζουν εκ των υστέρων χρήσεις (μορφολογία τύπων, ορθογράφηση κ.ά.) που είναι ευρύτατα διαδεδομένες. Κωδικοποιήσεις που αρχικά προέρχονται από μη εξουσιοδοτημένους φορείς μπορεί να αποτελέσουν στην πορεία βάση για την πρότυπη (π.χ. το ορθογραφικό λεξικό Μπαμπινιώτη).
- Γενικά, “ideal standardization refers to a language which has a single, widely accepted norm which is felt to be appropriate with only minor modifications or variations for all purposes for which language is used. Differences between regional variants, social levels, speaking and writing and so on are quite small.” (Ferguson 1962, 10)

3. ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

7

- Η διαδικασία μέσα από την οποία μια γλώσσα γίνεται αποτελεσματικό μέσο επικοινωνίας για σύγχρονα θέματα και τύπους λόγου.
- Νέα γνώση και τεχνολογία: ανάπτυξη ορολογίας.
 - Ανάπτυξη νέων τρόπων επικοινωνίας: ειδήσεις, αθλητικά, τοκ-σόου, ίντερνετ κ.ο.κ.

Βασικές επιλογές

- Επιλογή ήδη υπάρχοντος όρου.
- Κατασκευή νέου:
 - είτε από γηγενείς πηγές (απόδοση νέου νοήματος σε μια υπάρχουσα λέξη, δημιουργία όρου βασισμένου σε μια γηγενή ρίζα, ή μετάφραση ξένου όρου, δηλ. μεταφραστικό δάνειο)
 - είτε μέσω δανεισμού από ξένη γλώσσα (αντιδικίες σχετικά με το από ποια ακριβώς)

4. ΑΝΑΝΕΩΣΗ

8

“an effort to change an already developed code, whether in the name of efficiency, aesthetics or national or political ideology”
(Cooper 1989, 154)

Π.χ.

- Οι διαδοχικές μετακινήσεις από το αραβικό στο λατινικό και από εκεί στο κυριλλικό σύστημα γραφής που επέβαλαν μετά την Επανάσταση οι Ρώσοι σχεδιαστές γλωσσικής πολιτικής στις Τουρκογενείς [Turkic] γλώσσες της σοβιετικής Κεντρικής Ασίας.
- Η απομάκρυνση των περσικών και αραβικών δανείων από την τουρκική, ως μέρος της τουρκικής γλωσσικής μεταρρύθμισης που ξεκίνησε τη δεκαετία του '20.
- Οι διαδοχικές απόπειρες ορθογραφικής αλλαγής στην ολλανδική.
- Το φεμινιστικό κίνημα και οι προτάσεις του για τη μη σεξιστική χρήση της γλώσσας.
-